

KOMPYUTER QURILMALARI VA ULARNING VAZIFALARI

Shukurova Niginabonu Nomozqul qizi

Tel : +998908770138

Anotatsiya. Mazkur maqolada kompyuterning asosiy va yordamchi qurilmalari, ularning tuzilishi hamda funksional vazifalari yoritiladi. Har bir qurilmaning axborotni qabul qilish, qayta ishlash, saqlash va uzatishdagi o'rni tahlil qilinadi. Kompyuter texnikasining zamonaviy rivojlanish sur'atlari bilan bog'liq holda, ularning kundalik hayot va ta'limdagi ahamiyati ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: kompyuter, qurilma, protsessor, monitor, klaviatura, sichqoncha, xotira, axborot texnologiyalari.

Kirish

XXI asrda kompyuter texnologiyalari hayotimizning ajralmas qismiga aylangan. Har bir foydalanuvchi uchun kompyuter qurilmalarining qanday ishlashi, ularning vazifasi va qanday turdagi axborotni qayta ishlashi haqida tushunchaga ega bo'lish muhimdir. Kompyuter asosan bir nechta asosiy va yordamchi qurilmalardan tashkil topadi. Ushbu maqolada ana shu qurilmalar va ularning vazifalari haqida so'z yuritiladi.

Kompyuter – bu murakkab texnik qurilma bo'lib, axborotni qabul qilish, qayta ishlash, saqlash va uzatish funksiyalarini bajaradi. Ushbu funksiyalarni amalga oshirish uchun kompyuter turli xil qurilmalardan tashkil topgan bo'ladi. Bu qurilmalar ichki va tashqi qismlarga bo'linadi. Ichki qurilmalar kompyuterning asosiy texnik bazasini tashkil etsa, tashqi qurilmalar foydalanuvchi bilan bog'lanishni va qo'shimcha imkoniyatlarni ta'minlaydi. Eng muhim ichki qurilmalardan biri markaziy protsessor (CPU) bo'lib, u kompyuterning “miyasi” sifatida barcha hisoblash, boshqaruv va ma'lumotlarni qayta ishlash operatsiyalarini bajaradi. Uning tezligi kompyuterning umumiy ishlash samaradorligiga bevosita ta'sir qiladi. Operativ xotira (RAM) esa vaqtincha axborotni saqlovchi qurilma bo'lib, foydalanuvchi ishlayotgan dasturlar va fayllar bilan bog'liq ma'lumotlarni saqlaydi. Agar RAM hajmi kam bo'lsa, kompyuter sekin ishlaydi. Doimiy axborotni saqlash uchun esa qattiq disklar (HDD) yoki yangi avlod SSD qurilmalari qo'llaniladi. SSD disklar tezligi, chidamliligi va energiya tejamliligi bilan ajralib turadi. Grafik ma'lumotlarni qayta ishlovchi muhim ichki qurilma bu – videokarta (GPU) bo'lib, ayniqsa o'yinlar, grafik dizayn va videomontaj sohalarida katta ahamiyatga ega.

	Qurilma nomi	Qurilma turi	Asosiy vazifasi
	Markaziy protsessor (CPU)	Ichki qurilma	Barcha hisoblash va boshqaruv jarayonlarini bajaradi, kompyuter “miyasi” hisoblanadi.
	Operativ xotira	Ichki	Axborotni vaqtincha saqlaydi, dasturlar tez

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATION G'OYALAR

	Qurilma nomi	Qurilma turi	Asosiy vazifasi
	(RAM)	qurilma	ishlashiga yordam beradi.
	Qattiq disk (HDD/SSD)	Ichki qurilma	Fayl va dasturlarni doimiy saqlash uchun xizmat qiladi.
	Videokarta (GPU)	Ichki qurilma	Grafika va video bilan ishlaydi, tasvirlarni qayta ishlaydi.
	Klaviatura	Tashqi qurilma	Matn kiritish va buyruqlar berish uchun foydalaniladi.
	Sichqoncha (Mouse)	Tashqi qurilma	Grafik interfeysda kursor orqali boshqaruvni ta'minlaydi.
	Monitor	Tashqi qurilma	Ekranda axborotni vizual shaklda ko'rsatadi.
	Printer	Tashqi qurilma	Kompyuterdagi axborotni qog'ozga chiqaradi.
	Skaner	Tashqi qurilma	Qog'ozdagi ma'lumotni raqamli ko'rinishga o'tkazadi.
0	Flesh-xotira (USB)	Tashqi qurilma	Ma'lumotlarni tashish va vaqtincha saqlash uchun qo'llaniladi.

Kompyuterning tashqi qurilmalariga kiritish va chiqarish uchun xizmat qiluvchi elementlar kiradi. Klaviatura – foydalanuvchi tomonidan matn kiritish, buyruq berish uchun asosiy vosita hisoblanadi. Sichqoncha (mouse) esa grafik interfeys orqali ekrandagi elementlar bilan tezkor va aniq ishlash imkonini beradi. Monitor kompyuterning chiqish qurilmasi bo'lib, barcha axborotni vizual shaklda namoyon etadi. Zamonaviy monitorlar yuqori aniqlik, energiya tejamliligi va ko'zga zarar yetkazmaslik xususiyatlari bilan ajralib turadi. Bundan tashqari, printerlar, skanerlar, flesh-xotiralar, audio va video qurilmalar ham kompyuter bilan birgalikda ishlovchi muhim tashqi qurilmalar sirasiga kiradi. Ushbu texnik vositalar ta'lim, fan, ishlab chiqarish, sog'liqni saqlash va kundalik hayotda keng qo'llaniladi. Kompyuter qurilmalarining har biri o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, ular birgalikda mukammal axborot tizimini yaratadi. Zamonaviy texnologiyalar rivojlanishi bilan bu qurilmalar doimiy takomillashib boradi, ularning funksional imkoniyatlari kengayadi va inson hayotini yanada qulayroq qiladi.

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilidagi predloglar va predlogli iboralar nutq va yozma matnlarda muhim grammatik birliklar sifatida xizmat qiladi. Ular gapda so'zlar orasidagi semantik va sintaktik munosabatlarni ifodalaydi. Predloglarning turli kontekstlardagi vazifalarini chuqur o'rganish til o'rganuvchilarning grammatik savodxonligini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, predloglarni

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATION G'OYALAR

o'zbek tiliga to'g'ri tarjima qilish ko'nikmalarini shakllantirish tarjimonlik amaliyotida zarur kompetensiyalardan biri hisoblanadi. Mazkur mavzuni tahlil qilish orqali nafaqat nazariy bilimlar boyitiladi, balki amaliy nutq malakalari ham rivojlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Azar, B. S. (2003). *Understanding and Using English Grammar*. Pearson Education.
2. Hewings, M. (2013). *Advanced Grammar in Use*. Cambridge University Press.
3. Eastwood, J. (1994). *Oxford Guide to English Grammar*. Oxford University Press.
4. Murphy, R. (2019). *English Grammar in Use* (5th Edition). Cambridge University Press.
5. Quirk, R., & Greenbaum, S. (1985). *A University Grammar of English*. Longman.
6. Xo'jayev, N. (2010). *Ingliz tili grammatikasi*.